

פסק דין בנושא כיסוי הגרעון האקטוארי של חבר קיבוץ

נובמבר 2022
חוזר מקצועי מספר 89/22

ברצוננו לעדכנכם בפסק דינו של בית המשפט המחוזי¹ בו נפסק, כי קיבוץ רשאי לקבוע בתקנונו הוראה הקובעת, שבמקרה בו חבר קיבוץ משך כספים מקרן הפנסיה, שהקיבוץ פתח עבורו, בצורה שיצרה גרעון בקרן, אשר עשוי לגרום לחוסר יכולת הקיבוץ לשלם לחבר את סך הפנסיה המתחייב מתקנות הערבות ההדדית² - לקיבוץ הזכות להעביר את חלק החבר ברווחי הקיבוץ לקרן הפנסיה.

להלן עיקרי פסק הדין

בהתאם לתקנות הערבות ההדדית, בתקנון הפנסיה של הקיבוץ נקבעה חובת הפרשת כספים במשך שנות עבודת החבר. במקביל נקבע, כי באם החבר אינו מפקיד כספים לקרן הפנסיה או מושך כספים מהקרן - לקיבוץ זכויות שונות ובהן קיזוז מכספי חלוקת הרווחים המגיעים לחבר.

הקיבוץ ביקש לחלק רווחים בין חבריו, ואפשר לחברים בחירה בין העברת הכספים לקרן פנסיה או לקרן השתלמות. חבר מסוים הודיע על רצונו להעביר את הכספים לקרן השתלמות, אלא שהקיבוץ העביר את הכספים, שהגיעו לו, לקרן הפנסיה.

החבר תבע את הקיבוץ להשבת הכספים, בטענה כי הרווח שייך לו כדין בעל מניות ותקנון הקיבוץ אינו יכול לגרוע מקניין זה.

לטענת הקיבוץ ההפקדה לקרן הפנסיה בוצעה בהתאם לתקנון הקיבוץ, המאפשר את העברת הכספים המגיעים לחבר לקרן הפנסיה, כדי להבטיח גמלה בשיעור המינימלי בעת שיגיע לגיל פרישה, כמתחייב מתקנות הערבות ההדדית. זאת היות ובשנים שקדמו למועד המדובר החבר משך כספים מקרן הפנסיה, ובכך הכניס את קרן הפנסיה שלו לגרעון.

נפסק

בתקנות הערבות ההדדית לא נקבע כיצד יוכל קיבוץ למלא את חובתו לתשלום הפנסיה. הסדרת הבטחת התשלום לחברים בהגיעם לגיל פרישה, הושארה בידי הקיבוץ והחברים, ובלבד שיישמרו העקרונות שנקבעו בתקנות. בהתאם לכך נקבע בתקנון הקיבוץ, שבמידה והחבר ייצור גרעון בקרן הפנסיה שלו - רשאי הקיבוץ לקזז את סך הגרעון מחלוקת רווחים.

תקנות הערבות ההדדית מחייבות את הקיבוץ לדאוג לצרכיו המינימליים של החבר בהגיעו לגיל פרישה. תקנון הפנסיה של הקיבוץ קובע את הדרך לעשות זאת על ידי הפרשת כספים בשנות העבודה של החבר, ובתוך כך הוא גם נותן בידי הקיבוץ זכות לפעול אם החבר אינו מפקיד כספים לקרן הפנסיה, או מושך כספים מן הקרן. פעולה זו כוללת קיזוז מכספי חלוקת רווחים, כפי שעשה הקיבוץ במקרה זה, כאשר העביר לקרן הפנסיה את כספי חלוקת הרווחים.

¹ ע"א 20-08-52824 קיבוץ מרום גולן נ' מלך.

² תקנות האגודות השיתופיות (ערבות הדדית בקיבוץ מתחדש), תשס"ו-2005.